

# RIZIKOVÍ RODIČE A RIZIKOVÉ DĚTI

Zanedbávání, které se projevuje omezením interakce s dítětem, lze interpretovat jako projev **nezájmu o potomstvo**.

Z. Matějček uvádí, **jací lidé se s větší pravděpodobností budou chovat tímto způsobem a jaké děti budou nevhodně chování posilovat**.

**Jde vždycky o interakci rodiče s dítětem** v konkrétní situaci.

## RIZIKOVÍ RODIČE:

1) lidé, kteří nemají pro rodičovskou roli **dostatečné kompetence**

- nejsou schopni nebo nemohou aktuálně plnit požadavky této role (mentálně retardovaní somaticky či psychicky nemocní, lidé zdevastovaní abúzem alkoholu, ale i lidé se zkušeností citové deprivace)

2) lidé, kteří **nemají dostatečnou motivaci** - jsou příliš zaujati svými problémy nebo zájmy

- např. mladí nezralí rodiče

- lidé žijící v hmotné bídě

- lidé zaujatí svou profesní kariérou a svými zálibami

## RIZIKOVÉ DĚTI

- děti, které jsou natolik **pasivní, apatické, nenápadné a nevýrazné**, že nedovedou svoje rodiče zaujmout

- děti, které jsou nějakým způsobem **znevýhodněné, a proto méně žádané** (zklamaly očekávání rodičů, děti postižené, nemocné)

**OBRANA DÍTĚTE** proti zanedbávání je obtížná. Jde o **dlouhodobý negativní proces**, který zpravidla ovlivňuje dítě již od narození, dítě jinou zkušenost nemá. Případné pokusy dítěte (je-li toho schopné) o přízeň rodičů, projev náklonnosti bývá odmítáno nebo i trestáno.

## ZMĚNY OSOBNOSTI JAKO DŮSLEDEK CITOVÉ DEPRIVACE

- značně variabilní

- na různé děti působí i takto závažná negativní zkušenost jakou je **citová deprivace** odlišně, podle toho jak jsou geneticky disponovány a jakou mají primární zkušenost

## ŘEČ A KOMUNIKACE

jedním z důsledků *nedostatečného zájmu matky* o dítě je redukce řečové stimulace a omezení v kontaktu s mateřskou osobou - *chybí základní potřeba receptivity*  
*chybí pozitivní emoční odezva* na jakýkoliv projev dítěte, která za normálních okolností podporuje úsilí dítěte něco se naučit

obecně platí, že chybí-li osobě významný člověk, bytost, s níž chce dítě být v kontaktu, *nevytvoří se potřeba komunikace*

slovní zásoba je i později chudá

děti *neumějí* dobře používat *osobní zájmena* (především *já*)

zjevná malá spontaneita řečového projevu

nedostatečnost v sociálním užití řeči

rozumové schopnosti nemusí být postiženy, ale nejsou využívány- dětem *chybí* průvodce životem, který jim poskytne i „zrcadlo“

dítěti chybí důvod proč se snažit - **chybí pozitivní zpětná vazba**, chladná a lhostejná matka na podobné projevy nereaguje

ve škole **mají horší prospěch, nepracují samostatně, nemají proč** - POTŘEBUJÍ PŘÍMÉ VEDENÍ A CITOVOU PODPORU, MOTIVACI K UČENÍ - u dítěte dominuje **odlišná hierarchie potřeb** - **převládá potřeba citového ocenění** před potřebou osvojování si nových dovedností a vědomostí, snadno se rozptýlí

typickým způsobem je změněno citové prožívání a vztahy k okolnímu světu, **zejména k lidem - jsou citově ploché, nedůvěřivé, někdy hostilní, agresivní**, mívají nízkou frustrační toleranci, vzhledem k infantilnímu uspokojování citových potřeb **jsou impulzivnější, afektivnější, výbušnější**

**socializace** - mívají primitivní, nediferencované a **povrchní vztahy k lidem**,

z nedostatku pozitivní emoční odezvy bývají nejistí, projevuje se **egocentrismus, bezradnost ve vztazích, absence empatie**

snížená schopnost chovat se žádoucím způsobem, pokud by to představovalo jakékoliv omezení

**sociální kontakt s lidmi je nápadný svoji nepřiměřeností** - vyvolávají negativní reakce, obtížně získávají pozitivní sociální korektivní zkušenost

hyperaktivní typ dítěte např. navazuje kontakt bez výběru s kýmkoliv, bez zábran, někdy se snaží navázat kontakt agresivním způsobem, netypicky, jindy je jejich chování produktem obrany organismu

v **sociálním vztahu jsou egocentrické, žárlivé** - nepřijetí posiluje jeho chování, jiné nezná.

## VZTAHY S LIDMI

sebepojetí dítěte

- dítě zcela přirozeně přejímá názor nejbližších osob

- projevuje se **nerealistické „vytahování“** - jako **důsledek** přehnané aktivní obrany dítěte **„výrazné sebepodceňování a sebehodnocení“**- spojené s negativní anticipací budoucnosti, nejistotou - **vazba na silné vůdce, party**, překračování sociálních norem - uplatnění a ocenění se mu dostane zde

- hierarchie hodnot -citové strádání mění postoj k realitě, dítě zůstává **infantilní, egocentricky zaměřeno na uchování přijatelného pocitu jistoty a bezpečí**, přičemž způsob dosažení není rozhodující - projeví se **odlišné hodnoty uznávané v rodině nebo zkušenost z ústavního zařízení, které nepředstavuje** typickou sociální situaci.

## CITOVÁ SUBDEPRIVACE

-obtížněji identifikovatelná - částečně dysfunkční rodina, která navenek plní některé své funkce dobře, **děti jsou materiálně zajištěné, mají zajištěné dobré vzdělání, ale citově strádají.**

## POSTOJE, KTERÉ SIGNALIZUJÍ TAKOVÉ CHOVÁNÍ RODIČŮ

- **snížená akceptace dítěte**- rodiče mluví o svém dítěti příliš kriticky, hodnotí jej negativně, nenalézají na něm nic dobrého, v projevu je zřejmá minimální citová angažovanost

- **snížená empatie k dítěti** - rodiče nejsou schopni rozumět potřebám a pocitům svého dítěte, interpretují je nepřiměřeně, že je to nápadné i cizím lidem

- **snížená frekvence interakcí mezi rodičem a dítětem** - málo komunikují, netráví s ním volný čas, dítě je často doma samo, i když jsou doma, nikdo si ho nevěnuje.

## DŮSLEDKY:

důsledky jsou podobné jako u citové deprivace, nejsou tak výrazné, projeví se zejména ve **zvýšeném skóre maladaptace** - nepříznivě ovlivňují jeho sociální adaptaci, mohou také **zvyšovat riziko rodičovského nezájmu**, *agresivity, event. týrání dítěte*) - **projevy biologické** - *děti často nemocné, více úrazů, větší sklon k obezitě*

**psychosociální faktory** - nepříznivý vliv citového strádání se projeví v sociálních vztazích - většinou jsou hodnoceni jako **největší rváči, nebo zbabělci, nebo se o ně děti vůbec nezajímají + horší prospěch**

- reakce citově neuspokojeného dítěte- dráždivost, výbušnost, tendence *reagovat zlostně* - **chování se zafixuje jako trvalý osobnostní rys**

**-jsou relativně stabilní ve stereotypních situacích v zátěži, ve stresu selhávají!!!**

## PROJEVY CITOVÉ DEPRIVACE A SUBDEPRIVACE V DOSPĚLOSTI

-profesní uplatnění

partnerská a rodičovská role - jejich osobnostní zralost se projeví v péči o vlastní dítě, zůstává riziko, že se **nepříznivě odrazí zkušenost s vlastními rodiči**,

otázkou zůstává **do jaké míry jsou schopni přijmout zodpovědnost za jiné lidské bytosti**

-obecná **sociální adaptace** - **jak dovedou být samostatní, rozhodovat se, být za své jednání zodpovědný**, adekvátně se chovat a respektovat normy v majoritní společnosti

## SPECIFIKUM :

děti s dlouhodobou náhradní ústavní výchovou - **institucionalizované zařízení vychovává dítě k adaptaci na podmínky a styl života v zařízení**, ve skupinové výchově není důležitá individualita, dítě nemá pro nikoho význam

dítě se nenaučí samostatně rozhodovat a být zodpovědné za své chování , **v instituci není svoboda rozhodování podporována**, většina věcí je určena a na vlastní volbě nezáleží

**strategie chování - účelovost**, která jinde ztrácí na smyslu (to samé vězni)

člověk selhává, event. mu dlouho trvá než se adaptuje na podmínky majoritní společnosti

**problémy v partnerské životě - role žen** - lze získat a identifikovat se s rolí **pečovatelskou**, nepřímo s rolí mateřskou, jsou zvyklé se chovat **submisivně!!**, proto jsou přijatelné pro dominantního muže, který o všem rozhoduje.

**VZOR mužského chování chybí v dětských domovech** - po propuštění většinou **inklinují k partám**, jsou zvyklí se podřizovat a být konformní, - **obecně inklinují k závislostem** - vletí do každé náruče, ale partnerství většinou dlouho nevydrží - **často promiskuitní**, často volí nevhodné partnery, kteří nejsou schopni jejich nedostatky kompenzovat a poskytnout jim pozitivní korektivní zkušenost.

Velmi často v dospělosti VTOS, **problémy s výchovou dětí se sociální adaptací.**

**Preventivně : citové deprivaci alespoň částečně předejít - umístit dítě do pěstounské rodiny.**

**Z. MATĚJČEK** - **schopnost žít v manželství je zároveň indikátorem úrovně sociální adaptability.**

## SYNDROM TÝRANÉHO DÍTĚTE

- **každé chování, které dítě duševně či tělesně poškozuje**

1) dítěti někdo ubližuje, ono trpí a tato zkušenost ohrožuje jeho další vývoj

2) osoby, které děti týrají, jsou **velmi často rodiče**, kteří by pro ně naopak **měli představovat jistotu a bezpečí!!!!!!**

## JAKÁKOLIV FORMA TÝRÁNÍ PŘEDSTAVUJE JAK ZÁVAŽNOU DEPRIVAČNÍ ZKUŠENOST, TAK I SILNÝ SRES.

Násilí vůči dítěti je jedním z projevů nakumulovaného napětí, které rodina nedokáže jinak řešit. **Dítě se jako nejslabší článek dysfunkční rodiny stává obětí (např. odreagování manželského konfliktu).**

### RIZIKOVÍ RODIČE

#### nezvládli svoji moc nad dítětem

- 1) zvýšený sklon reagovat násilím (*psychopaté, alkoholici, toxikomané, duševně nemocní*)
  - 2) lidé soustředění na svoje problémy nebo zájmy, dítě je v tomto směru nadměrně zatěžuje (*lidé dlouhodobě nezaměstnaní, zatížené stresem nezralého manželství, neuspokojený osobní život*)
  - 3) o děti obecně nestojí - jsou jim na obtíž
- MEDEIN KOMPLEX** - partner trestá druhého prostřednictvím dítěte, protože dospělému přímo ubližovat nemůže.

### RIZIKOVÉ DĚTI

-stejně jsou to dívky i chlapci, obecně se nějakým způsobem odchyľují od normy

- 1) *děti jejichž chování je nesrozumitelné* - úzkostné děti provokují svojí ustrašeností, mentálně retardované, neslyšící
- 2) *děti, které svým chováním nadměrně zatěžují* - dráždí a vyčerpávají rodiče, vyvolávají nechuť či odpor (**děti s hyperaktivitou, nemocné ..**)
- 3) *děti nesplňující očekávání* - **děti zklamaly** - postižené, sociálně bezbranné, nehezké, neprospívající, nešikovné
- 4) *děti, které vymáhají uspokojení svých potřeb* - **citově deprivované** - vyžadují si pozornost tímto způsobem.

### OBRANA DÍTĚTE:

- 1) přijetí role špatného dítěte
  - 2) lpění na týrajících rodičích
  - 3) negativní prožitek opakovat - jde o tendenci jejímž smyslem je dosáhnout vyrovnání, odreagování, dítě postupně k traumatu několikrát prožitému zaujímá jiný postoj - není to tak hrozné, přivyká si (projeví se i v projekčních technikách)
  - 4) **identifikace s agresorem** - nesnášenlivé, útočné vůči dětem agresivní chování si osvojilo, **přijmeli roli mocného ve skupině zbaví se strachu** z prožitého strachu týraného dítěte.
- Ve škole - apatické, malátné až agresivní, nemají potřebu komunikace, **horší prospěch, nízká sebedůvěra, sebehodnocení, nesoustředěnost, nezáměr** - osobně významnější problémy řeší
- DESTRUKTIVNÍM AGRESIVNÍM CHOVÁNÍM** - obranné mechanismy - *únik, agresivita, izolace* - **ČASTO ŠKRÁBÁNÍ NA KUŽI, SEBEPOŠKOZOVÁNÍ** - projev zvýšené tenze.
- Lidé jsou vztahovační, nadměrná nedůvěřivost, přecitlivělost na běžné projevy lidí - generalizovaný přístup ke všem lidem.**

Jsou odmítány (*díky nízké sebedůvěře*), *stávají se objekty agrese* i pro ostatní lidi a tak si potvrzují pravdivost svých představ o vlastní méněcennosti. *Mají tendence se izolovat od lidí, jsou výrazně submisivní*, nebo naopak zkušenost týrání vyvolá potřebu aktivní obrany, která se projeví zvýšenou bezohledností a agresivitou ke světu, jemuž nelze důvěřovat. *Je zde reálná nebezpečí, že se jedinec naučí používat stejných strategií, jako zažil on sám na sobě a bude takto necitlivě a násilně jednat s osobami slabšími.*

**PROJEVY V DOSPĚLOSTI** - týrané děti se s větší pravděpodobností stávají týrajícími rodiči!!!!!!!!!!!!

## **SYNDROM SEXUÁLNĚ ZNEUŽÍVANÉHO DÍTĚTE**

Sexuální zneužívání lze definovat jako zneužití moci **dospělého nad slabším a závislým dítětem k sexuálnímu uspokojení dospělého**. Takové chování narušuje nejen obecně platné TABU, ale i je **PROTIZÁKONNÉ**.

**Důsledek - tělesné, duševní a sociální zatížení dítěte.**

Specifikem je, že dítě se neumí dostatečně bránit a stává se tak **nedobrovolným účastníkem**. Mnohdy vzhledem k věku **nejsou děti schopny rozeznávat biologickou a sociální nepříznivé důsledky**.

## **FORMY SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ:**

**nekontaktní sex. zneužívání** - obscénní telefonáty, exhibicionismus, voyerismus, vyhrožování dítěti, pokud něco vyzradí

**kontaktní sex. chování** - *penetrativní, osahování, nepenetrativní*

sex. využívání dětí k pornografii nebo k prostituci, má **komerční charakter**, ale také poskytuje **sex. uspokojení**

Sexuální zneužívání sice může být spojeno s týráním, ale obvykle se obě formy poškozování dítěte liší!!!!!!

**Rozdíl je v charakteru aktivity, jejím významu a důsledcích pro dítě.**

Dítě nemá žádnou zkušenost se sexuálním chováním je dezorientováno, neví co se s ním děje. **Sexuální zneužívání** přináší dítěti **sociální stigmatizaci**, **týrání** jež nemá sex. obsah, **stigmatizaci nepřináší**, dítě jí svou privilegovanou podstatu (rolí) neztrácí.

Navíc **sexuální zneužívání** sice může být **doprovázeno vyhrožováním** nebo vydíráním, ale **bývá spojeno i s nabídkou výhod**. Dítě jako sexuální partner může být hodnoceno pozitivně a v rodině citově akceptováno. Sex. zneužití leckdy nezapadá do rodičovského chování a může být z hlediska pozorovatele nepochopitelným vybočením.

Zneužívané děti bývají standardně akceptovány a vychovávány.

**Bití a týrání** bývá obvykle jedním z projevů **negativního postoje k dítěti**, součást **výchovného stylu**, který není nijak utajován. Děje se tak zpravidla po dlouhou dobu, **nejde o nahodilé a ojedinělé trauma**. I když se násilnosti mohou stupňovat.

**ROZDÍL JE NEJEN V OBSAHU, ALE I VE VZTAHU k dítěti.**

**Týrané děti** bývají komplexně **odmítané, nežádoucí, na obtíž**. Rodič bitím vyjadřuje svůj negativní postoj, který k dítěti zaujímá.

**Sexuální zneužívání** je-li spojováno s vyhrožováním nebo vydíráním, bývá spojeno **i s nabídkou výhod**.

## **AKTÉR sexuálního násilí na dítěti:**

- **je starší a vývojově zralejší než zneužívané dítě**

(je schopen si uvědomit nevhodnost svého chování)

-**ve vztahu k dítěti je v roli autority** (minimálně je dospělý, mnohdy zneužívají rodiče, učitel - využívají závislosti dítěte a svojí nadřazenosti)

-**sexuální aktivity dítě nekoná dobrovolně**, ale je k nim donuceno např. násilím, podvodem nebo uplácením

## **MOTIVACE k takovému chování? -- PROČ člověk potřebuje ke svému sexuálnímu uspokojení právě dítě?**

- dítě je zvoleno jako objekt sex. aktivity, **proto že je dítě** ( tj. je zachována jeho dětská role)
- dítě je zvoleno **bez ohledu nato, že je dítě** (buď proto , že si agresor nevybírá anebo je v nouzi, lepší objekt není k dispozici, dětská role je potlačena, dítě je indiferentní objekt sex. zájmu).

**Zneužívající může mít o důsledcích své aktivity různé představy** - názor, že se to *dítěti líbí, svědčí pro nedostatek empatie*, projekci vlastních potřeb a prožívání. **ALE** může tomu být i *naopak - agresor* ví, že se to dítěti nelíbí, a je mu to jedno, popřípadě jej *dětský strach a odpor vzrušuje- uspokojuje*, protože potvrzuje jeho moc, event. strach dítěte je součástí k jeho uspokojení. (moc, nadvládu a manipulace vraž. trijáda- projevy v dětství - enurésis nocturna, žhářství, většinou hyperprotektivní matka).

**Sexuální násilí intra - extrafamiliární**, dlouhotrvající, jednorázové, místo sex. násilí.

**Sexuální násilí intrafamiliární** - porušuje tabu nepřijatelnosti dětské sex. aktivity.

**Typické znaky** : aktérem je člověk, který je dítěti blízký a měl by mu poskytovat ochranu a bezpečí. Dítě je traumatizováno nejen tím, že musí akceptovat to co se mu nelíbí, ale mnohdy je i sex. násilí zraňující (somaticky), ale **ZTRÁCÍ pocit jistoty a bezpečí v rodině**, která takto neplní uspokojivě svoji rodinnou roli.

**Sexuální násilí je opakované** - dítě je traumatizováno delší dobu, musí se s tím vyrovnat, **změny v osobnosti jsou závažnější resp. trvalejšího rázu.**

**VZTAHOVÁ PROBLEMATIKA** - odhalené sex. násilí by sociálně **stigmatizovalo celou rodinu**, potřeba utajení mění vztahy uvnitř rodiny. Odhalení aktéra - jeho odsouzení (i společenské) může vést k rozpadu rodiny.

Tak zvaný "**syndrom opuštěnosti uvnitř rodiny**" - zneužívání vlastním nebo nevlastním otcem. Rodina se stává dysfunkční, komplexně poškozuje dítě. Dlouhodobý stres vede k **deformaci rodinných rolí**, vzájemných vztahů jednotlivých rodiny i osobnosti dítěte. **Zneužívané dítě bývá pasivní**, není schopné se účelně bránit, protože necítí v žádném členu rodiny oporu. K **mlčení bývá nuceno**, a tak se stává manipulovanou obětí, která se bojí cokoli udělat. **Je sociálně izolováno**, straní se společnosti, nemá kamarády. **Nevěří nikomu, má pocit beznaděje a bezmocnosti.**

**Matka bývá slabá, závislá a neschopná ochránit vlastní dítě.** Svým chováním ( i když ne vždy dobrovolně a bez pocitů viny) **přispívá k udržení rodinného společenství.**

## **RIZIKOVÍ DOSPĚLÍ :**

**Jde především o muže, ženy jsou aktérky sexuálního násilí vzácně :**

- **muži trpící odlišným sex. zaměřením - pedofilní zaměřením**
- **morálně narušení a sex. nevyzrálí muži - nejsou spec. zaměř. na děti**, ale využívají příležitosti a bezbrannosti dítěte nebo experimentují s různými sex. objekty nebo nejsou schopni získat přijatelnější sex. kontakt a dítě je řešením v nouzi
- **muži, kteří ztrácejí schopnost kontroly pudového jednání z důvodu onemocnění - schizofrenie, demence nebo v důsledku zneužívání alkoholu nebo drog.**

## **RIZIKOVÉ DĚTI**

- **jsou to především holčičky**, zejména ty, které jsou typicky ženské a mazlivé, koketní
- **děti postižené** - a **tedy bezbrannější a závislejší** , nižší vývojová úroveň snižuje riziko prozrazení , resp. pochopení významu sex. aktivity ( např. mentálně postižené dítě)

## RIZIKOVÉ SITUACE

některé situační faktory zvyšují zneužití dítěte

- **míra dostupnosti dítěte** - daná příležitostí - *na letním táboře, nemocnici, ve sportovním klubu*
- **rizika daná rodinnou konstelací** - *zvýšené užívání alkoholu nebo drog*, protože odstraňuje zábrany, ale i rodina dysfunkční nebo **doplněná cizím dospělým člověkem - partnerem matky**, který nemá typicky rodičovský vztah a *u něhož se nevytvořilo tak silné sexuální tabu*.

### Důsledky sexuálního zneužívání :

**mění strukturu rodiny** - a z nich vyplývajících funkcí a vztahů, akt sexuálního násilí **stírá mezigenerační hranice** které jsou ve funkčních rodinách zachovány, v rodině se v důsledku patologických sex. vztahů mezi dospělým a dítětem mohou vytvářet **neobvyklé koalice**, **narušení jednoho sociálního tabu** může vést k **narušování dalších společenských pravidel**.

**Rodina se izoluje od společnosti, aby utajila závažné porušování společenských** i právních norem.

**Matka - při dlouhodobějším zneužívání o něm zpravidla informována a její chování bude rozhodující :**

1) **matka za cenu konfliktu poskytne dítěti ochranu** - dítěti je zachován pocit jistoty a bezpečí v koalici s matkou

2) **matka dítěti neuvěří resp. nechce věřit**, popírá, že by se něco takového mohlo stát, ale není schopna situaci řešit - někdy chladný nebo ambivalentní vztah k dítěti, někdy **dítě dokonce obviňuje**, že si vymýšlí nebo že situaci zavinilo!!! raději nechce o ničem vědět, nemusí nic řešit, někdy takové jednání může být důsledkem šoku

3) **sexuální zneužívání starší dívky může matku traumatizovat i v její ženské roli!!!! Matce klesá sebevědomí**, že byla nahrazena mladší atraktivnější ženou - chladný vztah k dceři, nechť s ní jednat.

**Jaké takové ženy jsou** - **slabé, submisivní, jsou zvyklé na podřadné** a bezohledné chování, mnohdy se bojí útočníka, někdy si chtějí partnera za každou cenu uchovat, přestože zneužívá jejich dítě.

**TYTO MATKY SELHÁVAJÍ V MATEŘSKÉ ROLI, nejsou schopny poskytnout dítěti ochranu, kterou potřebuje.**

### REAKCE DÍTĚTE :

**sex. zneužívání** vyvolává **negativní citovou reakci - strach, úzkost, odpor mění hodnocení světa i sebe sama - např. prožívání pocitu studu a viny, ponížení, méněcennosti a bezmocnosti** a ovlivňuje chování dítěte. Projevuje se tedy především v **emoční oblasti**. **Inhibice potlačuje motivaci - nejsou schopny se uplatnit a dále rozvíjet svoje schopnosti. Nízké sebehodnocení, nízká sebeúcta. Trpí pocity studu, že něco udělaly špatně.** Tento postoj je předurčuje k roli oběti v obecnějším slova smyslu - jsou šikanovány nebo jinak zneužívány. V reakci na zátěž se zneužíváním se může vyvinout **posttraumatická reakce**.

Závažnost důsledků je vyšší:

- **čím je věk dítěte nižší**
- **čím déle zneužívání trvá**
- **čím abnormálnější reakce vyvolává vzhledem k věku dítěte**
- **čím je dítě na násilníkovi více závislé**
- **čím menší podporu najde dítě u ostatních členů rodiny**

### 1) Traumatická sexualizace

sexualita je **prostředek dorozumívání**

nebo **naopak** dítě se **jakéhokoliv projevu sexuality bojí** - i problémy se svoji sex. identitou, **sex. rolí budoucího dospělého jedince**. Sex. je z pohledu zneužívaných lidí odtržena od vztahového pojetí - získává jakousi izolovanou samoučelnou formu

2) **Zkušenost ze zrády, ztráta pocitu jistoty a bezpečí svých nejbližší lidí**, členů rodiny

3) **Pocit bezmocnosti** - dítě, které je zneužíváno a nenalezlo u nikoho pocít jistoty a bezpečí se cítí bezmocné, nedovede se bránit, pasivita, rezignace, závislost na vnějších vlivech. **Aktér násilí mu jeho bezmocnost opakovaně potvrzuje**. Disociační porucha - psychické procesy a složky osobnosti rozštěpeny, ztrácí svoji kontinuitu a integritu. **Disociační amnézie pod vlivem traumatizujícího zážitku, nebo vytěsnění sex. zážitku, dítě o něm nechce komunikovat**. Disociační porucha identity, kdy se odděluje část osobnosti, která zahrnuje zkušenost zneužívání, od jádra osobnosti a tyto dvě

různé vrstvy existují neintegrované vedle sebe. Disociační poruchy fungují jako obrana dítěte, oddělují to, co dítě traumatizuje.

**Potíže somatického charakteru - poruchy spánku a jídla).**

4) **Stigmatizace - syndrom přizpůsobení sexuálnímu zneužívání** - dítě nemá šanci se bránit sex. zneužívání, protože je na rodině závislé, proto má jedinou možnost přijmout realitu a přizpůsobit se (již v roce 1983 C.R. Summit).

a) **Utajování a bezmocnost ve vztahu k řešení situace**. V naší kultuře je dítě zvyklé vyhovět požadavkům dospělého, respektovat jeho nadřazenou autoritativní roli. Požadavek dospělého bývá, zejména u malých dětí, brán jako nezpochybnitelný. Neví ani co si dospělý může vůči dítěti dovolit, jaká má práva.

b) **Přizpůsobení** - násilník dítěti vyhrožuje, dítě se přizpůsobí, přivyká si, nemá sílu vzdorovat jiný způsob je, že **dítě** zpracovává traumatizující zážitek tak, že ono je **VINÍK** a **snaží se být hodné tzn.**, že se chová podle požadavků násilníka, je pod tlakem dospělého.

c) **Opožděné odhalení a odvolání výpovědi** - dítě hledá pomoc později, po dlouhé době je sdělení nevěrohodné, vyvolává různé reakce nedůvěry, včetně **obvinění ze lži**. **Nedůvěra** se projeví i při popisování sex. zneužívání, obecná tendence nezúčastněných považovat sdělení o sex. zneužívání za nepravdivé - obranný mechanismus jak čelit tak závažnému obvinění. **Intenzita sekundární zátěže** (sex. zneužívání a citová závislost na rodině) je tak velká, že **oběť výpovědi odvolá**.

**Terapeutická pomoc preferuje práci s celou rodinou**, kdy dítě, pokud je to možné - zůstává v domácím prostředí. Riziko odejmutí dítěte z rodiny je nejen v dalším zatížení dítěte, ale i v prisouzení viny oběma rodičům, nikoli jen samotnému pachateli (který je obvykle trestně stíhán).

**Důsledky sexuálního zneužívání v dospělosti :**

- **ovlivní vztah k sexualitě i v dospělém věku** - jedním extrémem je ztráta sex. zábran, která je důsledkem sex. tabu v dětství. To vede k **promiskuitě, prostituci, lhostejnosti.....**

**Opačným důsledkem je sex. dysfunkce** - asociuje nepříjemné pocity studu, viny, ponížení, odpor. Vzácností není **odmítání sexu někdy až sex. fobie**.

**Problémy v partnerských vztazích - zvýšené riziko neschopnosti partnerského soužití.**

Zkušenost se stigmatizací vede k zafixování pocitů méněcennosti a obav z vlastní odlišnosti od ostatních. Tyto pocity posilují sociální izolaci, **přijetí submisivní - podřadné role**. Např. role prostitutky, která může být kdykoliv kýmkoliv použita, ponižována, zvykla si na to.

**Zneužívané dívky akceptují často partnery takové jako byl jejich otcím nebo jiný sex. aktér.**

**POSTOJE veřejnosti k týrání a zneužívání dětí :**

**jakékoliv násilnosti vůči bezbranným dětem jsou laickou veřejností odmítány a odsuzovány –**

„Jsou to zvířata, měli by je zavřít“ apod.. Nechápu jak je možné, že když dítěti chtějí *pomocť, dítě je odmítá, nedůvěřuje* a *dává přednost návratu do rodiny*. Dítě nevěří svým, natož cizím. Odejmutí dítěte z rodiny vyvolá další psychické trauma.

**POSTOJ veřejnosti k násilnostem páchaným na dětech** je sice *negativní, ale převážně PASIVNÍ*. Nemíchat se do cizích záležitostí rodin, vyhnout se nepříjemnostem - mnohdy není ani alibismus, nevědí vlastně co všechno lze za týrání a zneužívání považovat. Dítěti zveřejnění této skutečnosti přináší **stigma**. Stejným způsobem je **poznámenána i rodina**. **To se projeví v odmítání rodiny, sociální izolovanost**. Poznámenáno je zase dítě. **Dítě - oběť bývá přijímáno ambivalentně**. **Lidi je litují, ale zároveň se od něj distancují**. Je to mimo sociální normu. Tato tendence je výrazem potřeby bránit se nepříjatelnosti popřením, eventuálně striktním oddělením ze “slušné společnosti“ k níž se řadí.